

Irodalmi Ujság

Vita a magyar vers ritmusáról

Vargyas Lajosnak az elmúlt év végén megjelent könyve, „A magyar vers ritmusa” hatalmas érdeklődést és vitát váltott ki a szakemberek, költők, nyelvészek, egyetemisták és verskedvelő olvasók körében. Február hónap elején a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében, nyilvános ülésen vitatták meg a könyv legfontosabb téziseit.

Vargyas Lajos rövid ismertetése után Szabolcsi Bence Kosuth-díjas zenetudós olvasta fel Horváth János bíráló tanulmányának néhány részletét. Már Vargyas és Horváth János átlásfoglalása után napvilágra került a vita lényegét képező eltelentét; a vers-ritmus kialakulásának, eredetének eltérő felfogása. Vargyas felfogása szerint „a vers ritmusa a mindennapi beszédnek, stilizált, sűrített változata”, eredetét tehát a próza nyelvben kell keresnünk. Horváth János ezzel szemben a vers, a ritmus zenei eredete mellett foglalt állást, kifejtve hogy a ritmus nem más, mint „egy bennünk élő ösztön, amely időbeli folyamatokat tagoltan fog fel.”

Ez a kérdés alkotta a későbbi vita sarkpontját is. Emellett többen vitatták a Vargyas által alkalmazott soronkénti ritmuselemzés jogosultságát is.

Németh László felszólalásában teljes egészében elfogadta Vargyas ritmuselméletét és műve legnagyobb értékének azt tartotta, hogy hatalmas tudományos apparátussal bizonyította be mindazt, ami eddig csak sejtésként élt a magyar költők és írók lelkében a ritmusról, vagy például a hangsúlyos nemzeti verselés kérdéséről. Ugyancsak elfogadta főtéziseiben Vargyas felfogását a következő felszólaló, Harmatta János is.

Bóka László hozzászólásában hangsúlyozta, hogy Vargyas toldás-toldás helyett egy teljesen új értékelési rendszert állított fel, és ebben áll műve úttörő jelentősége. De ugyanakkor a munka úttörő jellege azt is megköveteli, hogy elméletét, főleg a vers-ritmus funkcionális, esztétikai jelentőségét illetően a tudományos kutatás tovább fejlessze. Az utolsó hozzászóló, Gáldi János nyelvész-professzor, Horváth Jánoshoz hasonlóan, Vargyas soronkénti ritmuselemző módszerét bírálta.

A vita egésze érdekes és tanulságos volt, elsősorban a versritmus legfontosabb elvi és esztétikai problémáinak felvetése szempontjából — a nyitvamaradt kérdések végleges megoldása azonban még a további tudományos kutatás, a további alkotó viták feladata.